

ХАЙНРИХ БЪОЛ В СТРАНАТА НА РУЮКИТЕ

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

Големите способности на Джеймс Уодръф са известни отдавна на тесен кръг специалисти и съобщавам накратко за тях, за да изразя своето старо чувство на благодарност и вина, защото макар от години да сме скарани, все пак Джеймс Уодръф бе мой професор. Той завеждаше (завежда я все още) единствената в света Катедра по руюкски изследвания; с право го смятат за основател на руюкските изследвания и въпреки че през последните тридесет години е имал само двама ученици, неговите заслуги не могат да се пренебрегнат, понеже той откри това племе, проучи неговия език, нрави и религия; проведе две научни експедиции до един негостоприемен остров южно от Австралия и макар да е платил данък на някои заблуди, неговите заслуги остават безценни за науката.

Първият му ученик беше Бил ван дер Лое, за когото обаче може да се каже само това, че в Сиднейското пристанище му хрумна нещо по-добро, стана сараф, ожени се, навъди деца, а по-късно във вътрешността на Австралия завъртя скотовъдна ферма. Бил е загубен за науката.

Вторият ученик на Уодръф бях аз. Тринайсет години от живота си прекарах в изучаване на езика, нравите и религията на руюките; още пет години хвърлих в следване на медицина, та да живея сред руюките като лекар; при това се отказах от държавния изпит, защото руюките — с право — не се интересуват от дипломите на европейските университети, а от способностите на лекаря. Освен това след осемнайсетгодишно следване нетърпението ми най-после да се запознат с истински руюки бе прераснало в криза, така че не желяех да чакам нито седмица, нито ден повече, за да зърна живи екземпляри от един народ, чийто език говорех свободно. Стегнах раници, куфари, една походна аптека, кутията с инструменти; проверих пътническата си чекова книжка и — за всеки случай — направих завещанието си, понеже имам селска къща в Айфел и притежавам правото за ползване на една овощна градина край Рейн. После взех такси за летището и си купих самолетен билет до Сидни, откъдето трябваше да ме качи на борда си един китоловен кораб.

Моят професор Джеймс Уодръф ме изпрати. Самият той бе вече доста грохнал, за да рискува още една експедиция, но на раздяла за втори път ми тикна в ръцете прочутото си съчинение „Народ близо до Арктика“, макар добре да знаеше, че мога да кажа това съчинение

наизуст. Преди да се кача в самолета, Уодръф ми извика: „Брувал дойдой дурабой!“, което (в свободен превод) би могло да означава „Да те закрилят духовете на въздуха!“ Точният смисъл навярно беше „Нека вятърът не праща срещу тебе злите си духове!“, понеже основният поминък на руюките е риболовът и милостта на ветровете е за тях нещо свещено. Вятърът не прати срещу нас зли духове и аз кацнах невредим в Сидни; там се качих на китоловния кораб и след осем дни той ме свали на малък остров, който по думите на моя професор е обитаван от П-руюките — те се отличават от истинските руюки по това, че в азбуката си имаха буквата „П“.

Обаче островът се оказа ненаселен, във всеки случай не и населен от руюките. Цял ден се скитах между сухи ливади и стръмни скали, наистина открих следи от руюкски къщи, при строежа на които вместо хоросан използват нещо като рибен туткал, но единственият човек, когото срещнах на този остров, бе някакъв ловец на миещи се мечки, изпълняващ поръчки на европейски зоологически градини. Намерих го пиян в палатката му и след като го събудих и уверих в добрите си намерения, той ме запита на доста посредствен английски за някоя си Рита Хейуърт. Понеже не успях добре да разбера името, той го написа на едно листче като похотливо въртеше очи. Не познавах жена с такова име и не можах да му дам истинските сведения. Цели три дни бях принуден да търпя обществото на този протак, който говореше почти само за филми. Накрая, след като му подписах чекове за осемдесет долара, успях да купя от него една гумена лодка и с риск за живота при спокойно море загребах към отсрещния остров, отдалечен на осем километра, на който трябваше да живеят истинските руюки. Тези данни поне се оказаха верни. Още отдалеч забелязах хора по брега, видях проснати рибарски мрежи и един навес за лодки. Загребах усърдно и когато си приближих; достатъчно, замахах с ръце и завиках:

— Йой вуба, йой вуба, бувейда гуал! (От морето, от морето идвам, за да ви помогна, братя!).

Но като дойдох по-наблизо, установих, че вниманието на хората е привлечено от друг плавателен съд. От запад с бумтене се приближаваше някаква моторница; хората размахваха кърпи и аз доплавах до острова на моите мечти, незабелязан от никого, понеже моторницата пристигна заедно с мене и всички се втурнаха към кея.

Изнурен изтеглих лодката си на пясъка, отворих шишето с коняк, което пазех в походната си аптека, и отпих едра глътка. Да бях поет, щях да кажа: „Един блян потъна в дълбините!“, макар бляновете да не потъват.

Изчаках пощенската моторница да се отдалечи, метнах багажа си на гръб и се запътих към сграда, на която висеше непретенциозният надпис „Бар“. Там един брадат руюк седеше на висок стол и четеше пощенска картичка. Изтощен се отпусках на една дървена пейка и промълвих:

— Дойдой крув мали. (Вятърът пресуши гърлото ми.)

Старецът остави картичката, изглежда ме учудено и каза на някаква смесица от руюкски и филмов английски:

— Ела, мое момче, говори ясно какво иска, бира или уиски?

— Уиски — отвърнах вяло.

Той се изправи, бутна под носа ми пощенската картичка и каза:

— Тука четеш, какво на мене пише мой внук.

Картичката носеше пощенско клеймо от Холивуд и на гръба ѝ бе написано едно-единствено изречение: „Създател на моя създател, идва през Голямата вода, тук се правят доларите!“

Останах на острова до идването на следващата пощенска моторница. Вечер седях в бара и пропивах пътническите си чекове. Там вече никой не говореше чист руюкски, само дето често споменавах името на някаква жена, която отначало сметнах за митическа фигура, но впоследствие произходът ѝ ми се изясни: Зара Леандър.

Трябва да призная, че и аз се отказах от руюкските изследвания. Наистина, отлетях обратно при Уодръф и поспорих с него върху употребата на думата „буал“, понеже настоявах, че означава „вода“, но Уодръф се инатеше, че значела „любов“. Ала отдавна вече тези проблеми са изгубили значение за мен. Дадох селската си къща под наем, отглеждам плодове и все още храня мисълта да увенчая следването си по медицина с държавен изпит, но вече станах на четирийсет и пет. А заниманието, на което някога се посвещавах с научна сериозност, днес за мен е само хоби — това особено възмущава Уодръф. Докато работя над моите овощни дръвчета, аз си тананикам руюкски песни; особено много обичам една от тях:

*Вои суал буваха
брувал нуи лоя
грага бау, грага виува
моа деива буваха.*

*(Защо те тегли далечината, сине мой,
всички ли добри духове те изоставиха?
Там няма риба, няма милост
и майка ти ще плаче за своя син.)*

Руюкският език е много подходящ и за ругатни. Когато едрите търговци искат да ме измамат, аз промърморвам: „Грага вейта!“ (Дано благополучието те отmine!) или: „Пихал громхит!“ (Дано се задавиш от рибена кост!) — една от най-страшните руюкски ругатни.

Но кой ли на тази земя разбира още руюкски, освен Уодръф! От време на време му пращам сандък с ябълки и пощенска картичка с думите: „Вау бауи“. (Почитаеми учителю, лъгал си се!), на което той обикновено, също с пощенска картичка, отговаря: „Хугай!“ (Изменник), а пък аз си паля лулата и гледам към Рейн, който от край време си тече там в долината.

1953

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.